МАЙ
16
Вторник
1939 он
№ 110 (2750)
Сэн 10 мунгэ

Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯТ-МОНГОЛ ҮНЭН

ВКП(б)-эйн Б.-М. Обкомой ба БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ОРГАН.

MOSKVAA, KREEMLЬ.

Nyxer STAALINDA

XYNDETE IOOSIF VISSARIOONOVIÇ!

Bidener, kolxoozniguud-lygovooduud xadaa manai specialisstnuudtai xamta, Buriaad-Mongoloi lygovooduud-staxaanovcuudai respyblikaanska soveşçaanida suglaraad, Tanda,xyndete voozdь, bagşa ba nyxerte manai dylete **bajarliji** xyrgeebdi, Soveed zasagai ba Vyxesojuuzna Kommuniis (bolьşeviigydei) Paartiin bidende olgoson, tere zoltoi zargaltai, senxelig xyxiyyn ba zazlitoçna zabaidalai tylee, manai kolxoozuud ba kolxoozniguud tuxai Tanai yderbyriin, esegiin xaralai tylee Taniiji xaluuhaar amarşalnabdi.

Staalinska xojor tabanzilnyyдei torşo soo, bidener, Buriaad-Mongoloi kolxoozniguud xadaa Tanai, nyxer **Staalin**, xyselberi doro, ugaa jixenyyd amzaltanuudiiji tuilaabdi. Kolxoozniguudai zazlitoçna ba kyltyyrne azabaidal xelberilegyi urgana, manai xydee azaxiii ba terenei gol haibarinudai negen—**malazal** urgana.

Bidener bolbol ulam byri urga ba baigaa socialiis malazalda tezeelei bexi baazjiji xalşan xeed erxlmeer ba tyrgeer baiguulxa tuxai asuudaliiji manai respyblikiin praviitelьstviin ba BKP(b)-ein Obkoomoi xeengyydtei xamta, xelseebdi. Manai malnuudiiji tezeeleer angaxiin tula, xamagai tyryyn, bidener eehedee erid şangaar xydelmerilze, manai sabşalangai urgasiiji deeşelyylxiin tylee ydobreeni xeze, ynen xe ba xariuusalgata xaruulga, uhalalga, bornoilolgiiji, xoroo tariilga ba busad eldeb xemzeejabuulganuudiiji organizovaalza, xydelmerilxe xereglen baina gehen viivodte jireebdi. Ene xadaa tuilagdaza bolbo ba eneen tuşaa manai staxaanovcuud - lygovooduudai peeduud xaruulna. Sabşalangai urgasiiji deeşelyylgiin iniciaator, Selengiin aimagai, Paartiin XVIII sjeezdiin neremzete kolxoozoi azaxiin arteeliiin kolxoozniig nyxer Vasiili Aleksaandroviç Geraasimov bolbol naoozno ydobreeni xeze, sabşalangaa gurba daxin uhalza, 1938 ondo 40 gektaar plooşçadь deerehee gektaar byriiin 33, 8 ceentner ybehe abaa, terenei хоdo 7 gektaar plooşçadьhoo gektaar byriiin 50 ceentner ybehe xuriaagaa.

Xiaagtiin aimagai, Bydloonniin neremzete kolxoozoi kolxooznig-lygovood nyxer Ivaan Vasiliьjeviç Sereebrinnikov xadaa eeriingee uhaldag 7 gektaar uçaastog deerehee, gektaar byriiin 60 ceentner, xarin byxii uhalalgiingaa uçaastog deerehee, dunda zişeegeer, gektaar byriiin 35 ceentner urgasa xuriaahan baina.

Selengiin aimagai, Voroşilovoi neremzete kolxoozoi lygovood nyxer Ceren Ivaanoviç Sanzidaajev bolbol tiimenyyd le zişeenyydiiji xaruulna, ene xadaa 30 gektaar plooşçadьhoo gektaar byriiin 35 ceentner ybehe abdag baina.

Iimenyyd zişeenyyd ton olon. Ede byxii faaktnuud xadaa manai sabşalan bolbol tereniiji zyber xaruuhalxada, bidener faktiiçeska abdaghaa byri xemzeeleşegyi jixe ybehe ygeze şadaxa baihiiji batalna.

Myneе, nyxer Geraasimovai iniciatiivaar, sabşalangiiji haizaruulxiin ba tereen deerehee ybehenei ynder urgasa abxiin tylee yrgen xydeleen delgeree, ene xydeleen xadaa terenei iniciaator kolxooznig-lygovood **Geraasimovai** nereer xereglegdehen baina.

Bidener bolbol manai tyryyşyylei amzaltanuudaar xizaarlaxagyi, xarin tedeniiji arbidxaxa, manai respyyblikiin byxii kolxoozuud ba kolxoozniguudai dunda geraasimovska xydeleenei yrgeneer delgereiiji zyber xaruulxa, geraasimovcuudai zergiiji yrgedxexebdi geze Taniiji, xyndete nyxer Staalin, naiduulnabdi.

Gektaar byriheе 60 ceentner ybehen xadaa predeelь bişe geze medenebdi, bidener bolbol manai socialiis malazaliiji tezeeleer xysed xangaxiin tula, manai sabşalanguud deerehee yşee ynder urgasa abxiin tylee byxii xysee xanduulxa ulzaga abanabdi.

Byxesojuuzna Kommuniis (bolьşeviigydei) Paarti mandag!

Manai tyrel ba bagşa nyxer Staalin mandag!

Staxaanovcuud - lygovooduudai negedegeer respyblikaanska soveşçaanida xabaadagşad.

Staxaanovcuud-lygovooduudai respyblikaanska soveşçaani

Main 13-da yngerhen, staxaanovcuud-lygovooduudai respyblikaanska soveşçaani bolbol Buriaad-Mongoloi malazalai tezeelei probleemiiji şiidxelgiin tuxai serьjoozno asuudalnuudiiji xelsebe. Ene soveşçaanida xyдee azaxiin specialiistnuud ba xoroodoi nauuçna organizaaciinudai xydelmerilegşed aktiivaar xabaadalsaa.

Tus soveşçaani xadaa malazalai tezeelei probleemiiji şiidxelxe ugaa jixe udxaşanartai, gerasimovska xydeleeniiji yrgedxelgede ton jixe anxaralaa tabiihan baina. Soveşçaanida xabaadagşad bolbol soloto kolxoozniig-lygovood nyxer Vasiili Alekaandroviç Geraasimovai iniciatiiva, manai respyyblike dotor delgerhen xydeleen xadaa malzalaiiss malazalai xysete urgalte xangaxa ysloovi baiguulxa ba negenduugaar temdeglehe

xelegşe lygovooduud ba kolxoozuudta sabşalangai urgasiiji deeşelyylxe ugaa jixenyyd urgaanuud baihiiji elihen baina.

Soveşçaani deere 20 garan staxaanovcuud, specialiistnuud ba nauuçna xydelmerilegşed yge xelee. Specialiistnuud ba nauuçna xydelmerilegşed bolbol kolxoozuudta, kolxoozniguudta sag yrgelze tuhalxa geze ujalganuudiiji abhan baina.

Tyryy xynyyd-lygovooduud bolbol BKP(b)-iin OK-ei sekretaarь nyxer Ignaatьjev ba SNK-ei tyryylegşe nyxer Ivanoovoi ygenyydiiji ton jixe anxaraltaigaar sonosohon baina.

Soveşçaani deere, BMASSR-ei Verxoovno Soveedei Preziidiymei tyryylegşe nyxer G. Belьgaajev xadaa respyyblikiin elite lygovooduudiiji BMASSR-ei Verxoovno Soveedei xyndiin graamotaar şagnaxa tuxai ykaaziiji tunxaglaba. Gadna, soveşçaanida xabaadagşad byxen kostiumuudaar şagnagdaa.

Soveşçaaniin esesle, tereende xabaadagşad bolbol araduudai voozdь nyxer Staalinda amarşalgiin bişeg ba respyyblikiin byxii kolxoozniguud, specialiistnudta xandalgiiji,nerjeme aplodismeentnyyd doro batalza abba.

Respyblikaanska zyriide

BMASSR-ei Verxoovno Soveedei dergedexi respyblikaanska zyrii bolbol 1939 onoi negedexi kvaartal soo malxsxeberilgiin talaar, ilangajaa tyl abalgiin, metizaacalgiin ba malysxeberilgiin gyrenei plaanai dyyrgeltede, respyblikiin aimag-raioonuudai xydelmeriiin itooguudiiji zybşen xelsee, BMASSR-ei Verxoovno Soveedei Prezidiymei damzuulgiin Ulaan Tugiiji Muxar-Şiberei aimagta yleexe geze togtoohon baina.

Gadna, malazalai talaar respyblikaanska zyrii bolbol malaalai tyl abalgada olonxi aimaguud serьjoozno dutuunuudtai baihiiji, eneenhee aimag raioonuudai xytelberilegşedte tusxailan zaaba.

Damzuulgiin Ulaan Tugai kandidaadta Bargazanai aimag oruulba.

Buriaad-Mongol ASSR-ei вyxii kolxoozniguud, agronoomuud, melioraatornuud, zooteexnigyyd, veterinaarnuudta, MTS-uud ва AZO-uudai xydelmerilegşedte, kolxoozuudai tyryylegşenerte

Negedegeer respyblikaanska soveşçaanida xabaadagşad—staxaanovcuud-lygovooduud, uhalalgiin ba sabşalangai ynder urgasiin maasternuudai

XANDALGA

Nyxedyyd!

BMASSR-ei xydee azaxiida malazal bolbol şiidxexii huuri ezeldeg baina. Manai kolxoozuud, sovxoozuudta ba kolxoozniguudta ton olon malnuud bii. Malazal bolbol kolxoozuudai organizacioonno-azaxiin saaşadaa byxezelgiin xeregte, kolxoozniguudai materiaalьna ba kyльtyyrne xemzeenei sag yrgelze debzeltiin xeregte şiidxexii roolьtoi baina.

Malazalda tezeelei baaziin yndehe huurinь xadaa jesteestvenne sabşalan ba belşeerinyyd myn, ede byxii manaida xeden zuu miangaad gektaaraar toologdodog baina. Ede sabşalanguud ba belşeerinyyd xadaa polevoi nogootariilgiiji yrgeneer xereglelgetei, tezeelei korneplooduud ba siilosno kyльtyyrenyydei tariilgatai xamta, socialiis malazalai saaşadaxi urgaltiiji ba terenei produktiivnostiin debzeltiiji xangaxa şadaxa ba xangaxa johotoiji baina.

Manai respyyblikiin sabşalangai azaxii xadaa dab deeree, xydee azaxiin egeel geegdenгi uçaastogonь baina. Jesteestvenne sabşalangai urgasa xadaa gektaar byriiin 10-13 ceentnerhee deeşe bişe baina. Sabşalangai iime bagaxan urgasa bolbol manai respyyblikiin sag yrgelze urgaza baigaa malnuudai too tolgoiji tezeeleer xangaxagyi, sag yrgelze urgaza baigaa malazal ba terenei tezeelei baaziin xoorondo tahaldal garxiin ujauiiji bii bolgono.

Hyylei zilnyydei ooped xadaa tezeelei baaza baiguulgiiji serьjoozno udxaşanartaida toolohon, sabşalan ba belşeeriin kyльtyyrne xaruuhalga organizovaalagdahan, kolxoozuudai pravleeniinyyd ba kolxoozniguudaнь ynder urgasa abxiin tylee bolьşevig johoor temesedeg ba malaa tezeeleer xysed xangadag, tede kolxoozuudta malazaliiji xygzeelgiin gyrenei plaan gyisedxegdene, malai xorolto ba ybeşelelge baidaggyi geze xaruulhan baina, ede kolxoozuudta malazalai kolxoozoi ba kolxoozniguudai myngen doxoodonь xelbooriltegyi urgana, eli byri azalta ydernyydeinь myngenei xubi urgana.

Urdanь, respyyblikiin xytelberilxii ba gazartariaalangai oorganuudta şurgaad baihan, aradai daisad xadaa kolxoozno sabşalan ba belşeeriin handarangi baidalda oruulxiin tula, eeheldiingee vrediitelьske planiiroovaniaar, sabşalan ba belşeeriin gazariiji tariigiin plooşçadь bolgoxiijinь kolxoozuudta baaladag, tebenioovkiiji yrged-

xedeg ba eneegeeree, malazalai xeregte ton jixe xoro xyrgedeg baigaa.

Tezeelei baaziiji, tusxailan xelebel, lygovoodstvii haizaruulgiiji tahalduulxiin tula daisadaar jabuulagdahan vrediitelьstviin xolşolonguudtai temesel bolbol respyblikiin soveed ba partiiina organizaacanuudai yrgen demzelgegyigeer,byxii kolxoozniguudai demzelgegyigeer, bejelyylegdeze bolxogyi geze toolonobdi. BMASSR-ei Narkomzeem, niutagai partiiina ba soveed organizaacanuud xadaa lygovoodstviin asuudalnuudta bodoto anxaralaa tabinagyi.

Bidende byxii arganuudai baibaşji haanь, sabşalangai ba haizaruulga, sabşalangai urgasiiji ulam deeşelyylxiin tylee temesel bolbol respyblikiin soveed ba partiiina organizaacanuudai yrgen demzelgegyigeer,byxii kolxoozniguudai demzelgegyigeer, bejelyylegdeze bolxogyi geze toolonobdi.

1938 ondo, gazartariaalangai xydelmerilegşedei Byxesojuuzna soveşçaani deere, Soveed Praviitelьstviin tolgoi nyxer Moolotov iigeze xelee hen: „Bolьşeviig paarti ba manai byxii arad bolbol gazartariaalangai xydelmerilegşedhee negeзorilgiiji—manai xydee azaxiin eertee xadagalza baixiin gaa, tede rezeervnyydiiji xydeleende oruulxiijinь erine. Ede rezeervnyydiiji bodoto jo hoor xereglegtii, nyxedyyd".

Manai respyyblikiin socialiis xydee azaxiin olon staxaanovcuud ba tyryy xynyyd bolbol nyxer Moolotovoi zaaza xelehen, tede rezeervnyyd xadaa manaida ugaa jixe baihiijinь yngeregşe 1938 ondo, praaktika deeree xaruulhan baina.

Lygovooduudai dunda, staxaanovska xydeleeniiji yydxegşe, Selengiin aimagai, Paartiin XVIII sjeezdiin neremzete kolxoozoi kolxooznig—lygovood nyxer Geraasimov, Vasiili Alekaandroviç bolbol uhallagdadag 40 gektaar sabşalan deerehee—8 gektaar byriin 33,8 ceentner, 8 gektaar plooşçadь deerehee—gektaar byriin 50 ceentner ybehe xuriaahan baina.

Myn, tere aimagai, Voroşilovoi neremzete kolxoozoi lygovood nyxer Ceren Ivaanoviç Sanzidaajev xadaa 30 gektaar plooşçadь deerehee — gektaar byriin 33,5 ceentn., zarim uçaastoguudhaa gektaarai 40 ceentner ybehe xuriaahan baina.

Xiaagtiin aimagai, Bydlooniin neremzete kolxoozoi kolxooznig—lygovood nyxer Ivaan Vasiliьjeviç Sereebrennikov bolbol dunda ziзegeer, gektaar byriiin 40 ceentner, 7 gektaar uçaastog deerehee—gektaarai 60 ceentner ybehe xuriaagaa hen.

Xiaagtiin aimagai, Baga-Xudariin selьsoveedei, „Kraasna Oktiaabrь" kolxooz, 1938 ondo 300 gektaar plooşçadьhoo—gektaar byriiin 35 ceentner ybehe abaa.

Tus aimagai, Altain selьsoveedei, Voroşilovoi neremzete kolxooz bolbol 1938 onoi torşo soo, uhallagdadag sabşalan deerehee—gekta ar byriiin 27 ceent., 20 gektaar plooşçadьtai uçaastoghaa—gektaarai 40 ceentner ybehe xuriaaza abhan baina.

Azalai socialiis meetodiiji şudalhan, xeden olon kolxoozuud ba staxaanovcuud-lygovooduud olbol ybehenei urgasiiji deeşelyylxiin talaar jamar jixenyyd arganuud manai sabşalanguudta baihiiji praaktika deeree xaruulba.

Yşee jixe oroldostoigoor xydelmerilxe, staxaanovcuud-lygovooduudai zergenyydiiji ulam byri arbidxaxa ba socialiis sorevnovaaniiji yrgeneer delgeryylheneigee yndehe huuri deere 1939 oniiji, şimetei hain tezeelnyydeer malnuudiiji xysed xangalgiin xeregte şiidxexii ilaltanuudai zil bolgoxo—iime zorilgonuud bidenei urda baina.

Bidener bolbol Narkomzeemei, melioratiivna azaxiin specialiistnuud, raioonno ba uçastkoovo melioraatornuudta, zooteexnigyyd, agronoomuud ba vetxydelmerilegşedte tusagaarlan xandaza, tedeniiji ybehenei ynder urgasa xuriaaxiin tylee temeselde orolsoxiijinь uriaalnabdi, bidener bolbol tedeniiji bidentei niagta barisaatai bolxiijinь, uçaastoguudiiji şilelgede eeheldiingee texniiçeske zybşeelnyydeer tuhalxiijinь uhalalgiin byxii sisteemenyydiiji hergeen bodxoxiijinь, bideniiji xytelberi doroo abxiijinь uriaalnabdi. Bidener bolbol iime tuhalamzatai, partiiina ba soveed organizaacanuudai tuhalamzatai baixadaa, sabşalan deerehee, manai respyyblikiin xezeeşji yzeegyi, tiime ynder urgasa xuriaaxa baihan daa naidaltai bainabdi. Gektaar byriheе 60 ceentner ybehen xadaa predeelь bişe geze toolonobdi, xerbee bidener bygedeeree hainaar xydelmerilee haa, xerbee sabşalangai uhalalgiiji ydobreeni xelgetei, sabşalan ba belşeeriin kyltyyrne nogoonuudiiji tariilgatai zybeer zoxiidulan jabuulza şadaa haa, xerbee byxii sabşalangiiji xabar bornoilxo xemzeeji yrgeneer xereglee haa, sag soonь ybehe xuriaalga ba xataalgiiji organizovaalaamnai, gektaar byriheе 60 ceentnerhee deeşe ybehen abtaxa baina. Bidenei

sugluulhan oopeduud, bidenei xydelmerilxe xysel, azaliiji zybeer organizovaalga ba byxii kolxoozniguudai tuhalamza xadaa eneende zaloognai bolxo baina.

Bidener bolbol praktiiçeska iimenyyd ujalganuudiiji abnabdi:

1. Byxii xydeе sabşalan deerehee, dunda ziзeegeer, gektaar byriiin 15 ceentnerhee baga bişe, xarin uhallagdadag sabşalan deerehee gektaar byriiin 30 ceentnerhee baga bişe ybehe xuriaaxiiji tuilaxa. Xojordoxi sabşalgiin plaaniiji xysed dyyrgexe ba ylyylen dyyrgexe, eneenei tula uçaastoguudiiji beledxelgiiji, tedenei uhalalgiiji, seberilelge, ydobriaalgiiji ene darii organizovaalxa, negedexi sabşalgiin hyyleer ele xemzeejabuulganuudiiji daxin jabuulxa.

2. Sabşalangai ydobriaalgiin plaaniiji 100% dyyrgexeer bodomzolzo, main 25 xyrter noiton, xydee sabşalanguud deere xyn byxen xadaa 25-30 tergehee baga bişe navooz gargaxa, uhallagdadag sabşalan deere 60 terge gargaxa, navooziiji gazarai xyrihen deere taraalgada onso anxaralaa tabixa.

3. Sabşalangai gazariiji zybeer xereglelgiiji organizovaalxa gebel: sabşalan deere xabaranь malnuudiiji aduulxagyi, eneenei tula, main 20-door byxii malnuudaa zunai belşeeride gargaxa, sabşalangiiji geşxexetyibexe jabadalhaa narlaar xaruuhalxa.

4. Ijyyniin 1 boltor, sabşalan ba belşeeriiji yndeheeenь haizaruulgiin plaaniiji—seberlelge ba sabşalangai planiroovkiiji bolzor soonь ba ynder şanartaigaar dyyrgexe.

5. Uhalagdadag byxii sabşalangai ynder şanartaigaar uhalxa, byxii sabşalangaigaa xaxadhaanь baga bişiiji 2 daxin ba dyrbeneinь negiiji 3 daxin uhalxaar bodomzolzo, xuuşanai, xereglegdexee bolşohon uhalalgiin byxii sisteemenyydiiji hergeen bodxoxo ba xereglexe.

6. Goorьkovsko oblastiiin, Arzamaasska raioonoi staxaanovcuud-lygovooduudai oopedoi johoor, kolxooz byxende sabşalangai ynder urgasiin zvenoonuudiiji organizovaalza, tedende uçaastoguudiiji daalgaxa, naxoono ba meniraalьna ydobreeninyydiiji xereglexe ba zuniinь tezeel ygexe.

7. Sabşalangai muu urgasatai baihanai gol şaltagaaninь xadaa tereniiji xeregsexegyi jabadal bolno geze toolood,—bidener bolbol ene zilde byxii sabşalanguudiiji brigaadanuud ba zvenoonuudai xariuusalgada şuhaaza ygexe jabadaliiji tuilaza, eneegeere, sabşalangiiji xaşaxeregeer ba xariuusalgagyigeer xaruuhalgiiji likvidiirevelxe, tedenei urgasiin sag yrgelziin deeşeleliiji tullaxiijinь gazartariaalangai byxii organuud ba kolxoozuudiiji uriaalnabdi.

Ene zilliji,—sabşalanhaa ynder, geraasimovska urgasa xuriaaxiin tylee, malazaliiji xygzeelgede yşee ynder pokazaatelьnuudai tylee, Çitiinske ba Irkyytske oobiastьnuudtai sorevnovaanida abhan byxii ujalganuudaa dyyrgexiin tylee byxii kolxoozuud, selьsoveedyyd ba aimaguudai yrgen sorevnovaaniin zil bolgoxiji, ede bygedeeree, BMASSR tuşaa bolьşeviig paartiin, soveed praviitelьstvii ba nyxerStaalinai tabidag, tere anxaral ba oroldolgiji xereg deere xariuulxiiji uriaalnabdi.

Lygovooduudai negedegeer respyblikaanska soveşçaanida xabaadagşad: V. Geraasimov, C. Sanzidaajev, D. Sanzixaajev, L. Batuujev, Şafiirov, I. Sereebrinnikov, S. Yvaarov, Semloonov, Kapoorski, Abiduujev, Sanzaanov, Daniilov, ba busad.

ZURAG DEERE: 1939 onoi main 13-da bolhon, staxaanovcuud-lygov ooduudai respyblikaanska soveşçaaniin zasedaaniin zaal soo, tende xabaadalsagşad huunad.

A. K. SEROOV, P. D. OSIPEENKO

Soveed Sojuuzai geroi Anatooli Seroov

Soveed Sojuuzai geroi Anatooli Konstantiinoviç Seroov bolbol 1910 ondo Uraalьska ooblastiiin Voroncoovska zedei ryydnigte xydelmerilze baihan gorniaagai byle soo tyrehen baina. Anatooli xadaa jyhen zilei hurguuliiin taban klaassiiji dyyrgeed, Nadeezdinske zavoodoi fabriiçna-zavodskoi yçeniiçestviin hurguulida hurxajaa oşozo, ende stalevaarai kvalifikaaca abaa hen.

Tere xadaa өөriingөө edir nahanai tuxai iigeze durasan bişehen baigaa:

„Manai aba axanarnuudai dailan abhan miirte, bidener xadaa yje zalgamzalagşadanь bolzo orohon ba tedenerte aguujixe exe oronoi byxii bajaliganь xamaadaxa erxetei baina. Bidener bolbol veegei tyryy ideinyydiiji өөrtөө, eziingee hyteigeer şingeen abhan bainabdi. Bidener, grazdaanska dainda manai abanarai xaişan geze dailaldahaniiji, tedener xadaa Kolçaagiiji ba busad baroonguudiiji, generaalnuudiiji xaişan geze ilahan tuxai rasskaaznuudiiji şunaltaigaar sonosodog baigaabdi. Bidener bolbol manda syløөtei azabaidaliiji olgohon, bolьşeviigyydtel adli baixiiji xysedeg baigaabdi; bidener bolbol poodviguud ba aldar solo tuxai hanadag baigaabdi, ene hanal bodoldo enieedteiş jyymenyyd olon baigaaş haanь, tede xadaa exe oron tuxai hanal bodolnuudtai xododoo xolbootoi baidag hen".

Anatooli Seroov xadaa byri baga yxibyyn jabaxadaa, niideze hurxiiji şiidee hen. Tere bolbol jyriin liist tymerөөr dali xeze, tereenee narixan modondo tataza, dalinuudtanь tymer xadadag hen. Tere bolbol өөriingөө tyryyşiin „niidelgiiji„ carain oroi deerehee xebe. Uysxelgenь jixe ajagyigөөr dyyreze, tere xadaa gazar deere unaza, өөriingөө xyliiji bulgalhan baigaa. Gebeş, xarin xylөө ybedөөd posteelьde xebtehen Anatooli bolbol niidexe tuxai hanal bodoloo orxibogyi.

1929 ondo Seroovii̇ji voolьsko liootno teoretiiçeske hurguulida jabuulhan baigaa.

Teoretiiçeske kyyrsiin huralgiiji dyyrgeed, tere xadaa praaktikaa Orenbyyrgde yngergebe. Anatooli Seroov xadaa pilotiirovalxa teexnikede negen erxim kyrsaantda toologdodog baigaa. Instryyktornyyd xadaa Seroovii̇ji aixa suxarixagyi xyn geze mededeg baigaa. Seroov bolbol byri ende baixadaa, talaanttai pilood geze өөriigөө xaruulaa hen. Materiaalьna çaastiiiji erxim hain medeheneinь tylөө tereende avioteexnikiin nerezerge ygehen baina. 1931 ondo Orenbyyrgde baixadaa, komsomoolec Seroov bolbol BKP(b)-ein zargede orobo.

Hurguuli dyyrgeheneigee udaa xaxad zil bolood, Anatooli xadaa Daalьna-Vostoog oşoo hen. Ende istrebiitelьnyydei zvenoogoi komandiir bolbo. Zaluu komandiir xadaa өөrtөө medegdegşedtee xanamzataigaar, jixe inag durataigaar xandadag baigaa. Terenei zvenoonь OKDVA soo aarmiiin aviacioonno zvenoonuudai sorevnovaanida tyryyşiin huuri ezelbe. Tereen tuxai aldar solo byxii Daalьna-Vostoog soo duuldaba. 1934 ondo Seroovii̇ji otriaadai komandiir bolgon tomilobo. Tere bolbol liootno sloozno xeregiiji susarşagyigөөr şudalan yzeze, yder byri urgaza, narizan huralsaza baigaa hen. Tere xadaa jamarş ysloovitoi baidalda zyrxeteigeer niidedeg gebeş, eneen deeree hanaagaa amaruulangyi, liootno masterstvoogoi byri ynder kylьtyyriiji şudalxa jabadaliiji tuilaxa geze zorilgo өөrtөө tabiaa hen. Tere xadaa samoliood jabuulxa iskyysstviin өөriingөө byxii znaani ba dadalnuudiiji zaluu liootçiguudta durataigaar damzuulan ygedeg hen. Seroov bolbol mynөө sagai baildaanai tiipiin byxii maşiinanuudiiji şudalhan baina.

Zyrxetei ba arga bolomziinь olosotoi, tere xadaa agaarta jabaad sloozno niidelgiiji dyyrgeze baixadaa, egeel xynde minuutıda xezeedeş aiza suxaridaggyi hen. Negete, tabanzuun meetr deere jabataranь, Seroovoi maşiinadanь gal ahaa hen gebeş, terenei niıuuranь galda şaragdaza baigaaş haanь, paraşuudaar hyreze buungyi, maşiinadaa huuhaar gazarta buuxa geze şiidhen baigaa. Tere xadaa maşiinajaa jixe şadabaritaigaar aerodroomdo abaaşaza, jamarşji gemgyigөөr buuhan baigaa. Seroov nege xedii xonood, myn ene maşiinaaraa niidee hen.

Nege xedii şineen sag bolood, Seroovii̇ji vojeenne vozduuçna akadeemide komandirovaalhan baina. Tere bolbol 1935—36 onuudta komaandna fakylьteedte huraza, tendehee PKKA-iin Vojeenne-Vozduuşna xysenyydei nauuçna-şalgan yzelgiin instityydte orobo. Tere, ende şalgan yzegşe—liıoodçig bolbo. Ene proceessiinь tereeniiji duraluulan xanduulza, өөriingөө byxii xyse ba şadabariiji eneende ygөө hen.

1937 ondo, soveed praviitelьstvo bolbol Anatooli Seroovii̇ji şin zorig ba liootno onso şadabari gargahanainь tylөө Ulaan tugai oordenoor şagnahan baina. Myn ene zilde bojevoi, politiiçeske ba texniiçeske beledxelde onso ilgarhan amzaltiinь tylөө Ulaan tugai oordenoor xojordoxioo şagnagdaba. 1938 ondo, Soveed Sojuuzai oborooniin xyse şadaliiji bexizyylxe talaar, praviitelьstviin speciaalьna daabariiiji erxim zişeetelgeer dyyrgehenei tylөө, ene xeregte geroiizm gargahanai tylөө, tereende Soveed Sojuuzai Geroin nerezerge ygtehen baigaa.

Byxii oron xadaa ene aldar soloto liootçigoi, xaranxiida taamagaar niidelgiin, deede pilotaaziin erxim hain maasterai neriiji medexe baigaa.

Kombriig Seroov bolbol hyylei zilnyydte, өөriingөө gaixamşag iskyysstviiji xaruulan, stoliicodoxi agaarai paraaduudta xabaadadag bolhon baina. Ene bolbol gojo haixan, legendaarna taban istrebiitelьnyydiiji tolgoilon, aldarta goorod deegyyr xyyjen garaa hen.

1939 ondo, kombriig Seroov bolbol RKKA-iin agaarai vojeenne xysenyydei niidelgiin glaavna inspeekciin naçaalьnigaar tomilogdoo hen.

Өөriingөө exe oroniiji duralagşa, terenei tylөө dylete ynen patriood, staalinska epooxiin gaixamşag liootçig, Soveed Sojuuzai Geroi kombriig Anatooli Konstantiinoviç Seroov bolbol soveed xynyydei durasxalda, xezeede baidagtaal adaliaar, ylexe. (TASS).

* * *

Soveed Sojuuzai Geroi Poliina Osipeenko

Soveed Sojuuzai Geroi Poliina Deniisovna Osipeenko bolbol azalai gaixamşag azabaidaliiji yngergөө. Tere bolbol 1907 ondo, Berdiaanska raioonoi Noovo-Spaasska seloodo, jaduu şadaltai, tariaaşanai byle de tyrehen baina. Poliina xadaa xojorxon le zil soo prixoodsko hurguulida jabaa hen, hyyleerenь niaanьka bolgon ygtehen baigaa. Xozomiinь, tere bolbol batraaçkaar xydelmerilhen, zaarabotka bedereze goorod oşohon, talxanai elevaatorta yboorşçicoor xydelmerilhen baina.

1927 ondo, komsomoolka Osipeenko bolbol tyrelnyydteigee xamta, kolxoozdo oroo hen. Kolxooznig—aktiviistka baihan deereheenь, tereeniiji, şubuun azaliiji erxilegsedei kyyrsde, Kiijevte elьgeehen baigaa. Poliina xadaa kniigenyydiiji yder hynigyi yzeze, ekzaamenuudaa amzaltataigaar ygehen baina.

1929 onoi zun, tereenei kolxoozoi oiroxono yçeebne xojor samoliooduud slyçaina buuşahan baigaa. Poliina bolbol gaixaltai maşiiniiji tyryyşiinxiee xaraa hen. Samoliooduudainь negen deerenь nege exenerei baixada, jixete gaixahan jym.

Niidexe! Ene xadaa tereenei gaixamşag ynder hanalanь boloo hen. Tere bolbol Sevastoopoliiin şadarxi, aviahurguulida oşozo, udanşgyi, aviacioonno hurguuliiin kyrsaantanь bolhon baigaa. Tere xadaa өөriin өө nyxediiji xysexe geze, tedenerei olonxinь deede hurgaaltai baigaa, xatuugaar, oroldostoigoor huradag hen. Osipeenko niidebe. Oopedno liootçiguud xadaa „tyrelxiiin talaant, mergezel, discipliniirovannostь" geze tereen tuşaa xeledeg baigaa.

1932 onoi eseste, Poliina Osipeenko bolbol „hain" gehen segnelteteigeer hurguuliaa dyyrgee. Hyyleerenь, Xydelmerişen-Tariaaşanai Ulaan Aarmiiin Xaarьkovska garnizoonoi avioçaastьnuudai negende vojeenne liootçig boloo.

Poliina Osipeenko bolbol yşөө 1929 ondo BKP(b)-ein kandidaadta abtahan baigaa, hurguulida baixadanь, tereeniiji paartiiin çleende oruulba.

Erxim liootçig Osipeenko bolbol zvenoogoi komandiir bolgogdohon baigaa. Samoliooduudai olon tiipyydiiji şudalaad, tere xadaa ynder niidelgenyydiiji xeze exilen, 5000, 6000, 8000 meeter deeşee garhan baina... 1936 onoi sentiaabrьda, Poliina Osipeenko xadaa 9 mianga 100 meetr ynderte garaa hen. Negeşji exener, iime ynderөөr yşөө niideegyi baigaa.

Tere le zilde, Osipeenko bolbol RKKA-iin komaandna ba naçaalьstviin sostaavai exenernyydei, Byxesojuuzna soveşçaanida xabaadalsahan baina. Soveşçaaniiin tribyyne deerehee, tere xadaa delxein byxii exenerhee deegyyr, xolo ba tyrgenөөr niidexeb geze ygөө ygehen baigaa.

Osipeenkiin ygenyydenь xeregyydteigee algastaggyi. Poliina bolbol өөriingөө ujalganuudiiji dyyrgelgede xatuugaar oroldostoigoor beledhen baina. Tiimeheenь, byxii delxei bolbol 1937 onoi mai hariin gurban ydernyydei torşo soo, soveed liootçica xadaa ynderei, ulasxoorondiin gurban rekoordnuudiiji tuilaba geze medehen baina.

Egse nege zil bolood, Osipeenko bolbol yşөө nege rekoord baiguulba. Mariina Raskoova, Veera Lomaako gegşedtei xamta, tere xadaa өөriingөө gidrosamoliood deere, tyxeriөөn bytyy liinieer 1749 kilomeetr 213 meetr niidehen baina. Ene bolbol sexe bişe liinieer xolo niidelgiin, ulasxoorondiin şine rekoord myn baigaa. Poliina Osipeenko xadaa Xara dalain erjehee Sagaan dalain erje xyrter, gaixamşag şine, niidelgede beldee hen. 1938 onoi ijyyliiin 2-to, Poliina Osipeenko bolbol өөriingөө bojevoi xaninuud, Lomaako ba Raskoova gegşedtei xamta, ene niidelgee gaixamşagaar dyyrgehen baina. Seriiine gidrosamolioodonь yyle saxilgaaji, aadar boroo ba xysete halxiiiji daban, 10 çaas 33 minuutiin torşo soo 2372 kilomeetr niideze, urda zyghөө xoito zyg xyrter zaxa xizaargyi daidiiji gatalhan baina.

Praviitelьstvo xadaa Osipeenkiiji Leeninei oordenoor şagnaa hen. Ene bolbol tereenei xojor doxi oordeniinь baigaa. Yşөө 1936 ondo, aldarta liioodçiciin gabijaanuudanь Azalai Ulaan tugai oordenoor temdeglegdehen baigaa.

Arxaangelьska niidelgehee busamsaaraa le, Poliina Osipeenko bolbol şine, byrişji tuilai jixe niidelgede beledze exilee hen. Poliina Osipeenko xadaa samoliioodoi komandiir Grizodyybova ba ştyyrman Raskoova gegşedteigee xamta, aerodroom deere, „Roodina" şine maşiiniingaa xazuudanь, xojor harahaa deeşe niagta şangaar xydelmerilhen baina. Sentiaabriiin 24-de, mynөө legendaarna bolhon samoliood, Moskvaahaa niidehen baigaa. Metereologiiçeska ton berxeşeelte ysloovinuud soo, soveed geroiininuud xadaa Tiixi okeoonai erjede ton qirxono dytelhen baina. Samoliood bolbol 26 çaas 29 minuutiin torşo soo, 6450 kilomeetrei marşruudaar, sexe liinieer 5947 kilomeetr niidehen baina. Sexe liinieer xolo niidelgiin, exenerei, ulasxoorondiin rekoord xadaa 1500 kilomeetrhee ylyy tuilagdahan baigaa. „Roodina" ekipaaz bolbol godigor liinieer buungyigөөr xolo niidelgiin, exenerei ulasxoorondiin şine rekoordiiji negendoro baiguulhan baina.

„Zamai ba buulgiin ton berxeşeeltei ysloovinuud soo xaruulhan gabijaa, xatuu zorig ba niidelgiin ynder masterstvootnai byxii soveed aradiiji xyxiөөne.

Taanaraar omogorxonobdi, taanarai garnuudiiji byxii zyrxenhөө adxanabdi".

Nyxed Staalinai ba Moolotovoi ede ygenyyd bolbol soveed gurban liootçicanuudai geroiiçeska niidelgeer xyxihen byxii tyryy xyntyreltenei mederelliiji medyylhen baina. Soveed Sojuuzai Geroinuudai zergenyydtenь gurban geroiininuud nemegdehen baina.

Ton hajaxan, 1939 onoi main 1-de, Poliina Deniisovna bolbol agaarai paraadta xabaadalsahan baina. Negedalitai tyrgen istrebiitelьnyydei gryyppiin erxim stroijinь aldangyi, maioor Poliina Osipeenko xadaa Ulaan plooşçadь deegyyr saxilgaan şingi tyrgenөөr niidee hen.

Poliina Osipeenko bolbol өөriingөө exe oroniiji xaluunaar inagladag baigaa. Exe oron bolbol tereenee, өөriingөө ynen basagiiji, aguujixe soveed aradaigaa aldartanь, aguujixe socialiis oronoigoo aldartanь, gabijaanuudai udaanь gabijaanuudiiji xedeg baihan geroiiçeska liootçicajoo xezeedeşji martaxagyi.

(TASS).

Liıodçiguudiiji beledxexebdi

1939 onoi main 14-de ydere-4 çaasta Selengiin gosparoxoodstviin byxii ceexnyyd, brigaadanuud ba paroxooduudai komaandnuud byride, manai yjiin erxim liıodçiguud—Soveed Sojuuzai geroinuud, kombriig Anatooli Konstantiinoviç Seroov ba maioor Poliina Deniisovna Osipeenko gegşedei sag busaar naha barahan tuşaa miitingenyydiiji yngergegdebe.

Miitingenyydte gosparoxoodstviin xydelmerişed, matroosuud, inzineerne-texniiçeske xydelmerilegşed, slyyzaşçanar ba tedenerei bylenernyyd xamtadaa xeden zuugaad xynyyd suglarba.

Miitingenyyd xadaa manai yjiin erxim liıodçiguud—geroinuud kombriig Seroov ba maioor Osipeenko gegşedei nerenь soveed araduudai sedьxelde mynxe baixa, martagdaxagyi! Tedenerei sag busaar yxehen tuşaa өөhediingөө uidxariiji aguujixe Soveed araduudai uidxartai negedyylnebdi, bidener bolbol gosparoxoodstvoo tahaldalhaanь gargaza, tyryy zergiin paroxoodstvenuudai negen bolgoxiin tylөө Staalinska Gurbadugaar Tabanzilei neremzete socialiis sorevnovaaniiiji byri yrgenөөr delgeryylxebdi, myn komsomoolьcuud — staxaanovcuudaigaa dundahaa liıodçiguudiiji beledxexebdi gehen rezoliyycenyydiiji abba.

Шэнэ алфавидта һуралсаха булан

Хvтэлбэрилхы хvдэлмэридэ дэбжvvлэгдэһэн шэнэ кадрнуудай суглаан болбо

Энэ оной майн 13-ай vдэр ород драмын театр соо арадай дайсадай хvтэлбэриин бутасохигдоһоной һvvлээр, дэбжvvлэгдэһэн шэнэ кадрнуудай суглаан болбо.

ВКП(б)-эйн городской центральна райкомой секретарь нvх. Седых хадаа энэ суглаае нээхэ зуураа, өөрынгөө тvрvvшын vгые саг бусаар наһа бараһан манай социалистическэ ороной гайхамшагта соколнууд—Сталинска авиацын геройнууд—комбриг А. К. Серов, майор П. Д. Осипенко гэгшэдэй дурасхал тушаа хандуулан хэлэбэ. Тус суглаан дээрэ хамтарагшад болбол траурна маршын абяан доро, тэдэ хоёрой дурасхаалые хvл дээрээ бодон байжа тэмдэглэбэ.

Тиигээд, энэ суглаанай президиумдэ нvхэд Игнатьев, Бирюков, Цыремпилон, Иванов, Бельгаев, Соловьев, Креславский ба тvрvv предприятинуудай хvтэлбэрилэгшэд, стахановцууд ба бусад һунгагдаһан байна.

Суглаанай хvндэтэ президиумдэ нэрьемэ аплодисментнvvд доро нvхэр Сталин тv-рvvтэй ВКП(б)-эйн ЦК-гэй политбюро һунгагдаба. Тэрэ-шэлэн, нvхэд Маленков, Димитров, Тельман, Хозе Диас ба Долоресс Ибаррури гэг-шэд һунгагдаһан байна.

Арадуудай агууехэ ба сэсэн вождь нvхэр Сталин болбол нэрьемэ аплодисментнvvд доро ба ура хашхаралгаар тус суглаанай президиумэй хvндэтэ тvрvvлэгшэдэ һунгагдаһан байна.

Шэнэ кадрнуудай хvдэлмэри тухай докладые ВКП(б)-эйн Улан-Удын городской комитедэй секретарь нvх. Цыденов хэһэн байна.

Нvхэд Матханов, Власов, Фиссико, Афанасьев, Григорьев, Киреев гэгшэд vгэ хэлэбэд. Тэдэнэй һvvлээр ВКП(б)-эйн Обкомой ба Улан-Удын Горкомой секретарь нvхэр С. Д. Игнатьев vгэ хэлэбэ.

Энэ суглаан дээрэ хамтарагшад болбол нvхер Сталинда эльгээгдэхэ амаршалгые туйлай ехэ дэбжэлтээр, аплодисментнvvд ба ура хашхаралгаар баталан абһан байна.

ДАМДИНЖАПОВ.

Советскэ худалдаанай стахановцууд

Хори. Культурна советскэ худалдаае деревнидэ vргэнөөр дэлгэрvvлхэ гэһэн, парти ба правительствын заабарие бодото хэрэг дээрэнь бэелvvлхын тvлөө тэмэсэжэ, 1-дэхи кварталай товарооборо-дойгоо планиие vлvvлэн дvvргэһэн тvрvv сельпонуудай тvрvvлэгшэнэр — стахановцууд-отличнигууд хадаа Хориин райпотребсоюзаар шагнагдаһан байна.

Жэшээлхэдэ, Дээдэ-Худанай сельпо — товарооборо-дойгоо квартальна планиие 139 проц. Чисаанын сельпо—124 проц. дvvргэһэн байна. Эдэ сельпонуудай тvрvvлэгшэнэр, нvхэд Кривошеев, Дондоков гэгшэд курортодо ошохо путевкануудаар, мvн баһа тус сельпонуудай лавкын тvрvv продавецvvд—стахановцууд, нvхэд Андреевский, Даганов гэгшэд хахад-хахад һарынгаа зарпладуудаар шагнагдаба.

Д. ДОР.

Шэнэ номууд

Гvрэнэй Бурят-Монгол хэблэл болбол бурят-монгол хэлэн дээрэ дородурсагдагша номуудые гаргаба:

ЛЕНИН В. И.—„РСДРП-эйн II съезд тухай рассказ". 30 хуудаһан. Тираж 10000. Сэн 20 мvнгэн.

ЛЕНИН В. И.—„Большевигvvд засагые абаха ёһотой". 10 хуудаһан. Тираж 10000. Сэн 20 мvнгэн.

ЛЕНИН тухай рассказууд („СССР-эй арадуудай творчество" гэжэ книгэһээ абтаба. Ц. Цыбиков ба Ц. Галсанов оршуулба. 32 хуудаһан. Тираж 4000. Сэн 50 мvнгэн.

СТАЛИН И. В.—1936 оной мартын 1-дэ, американска газетнэ „Скриппс-Говард Ньюс пейперс" нэгэдэлэй тvрvvлэгшэ г-н. Рой Говардтай беседа. 22 хуудаһан. Тираж 15000. Сэн 25 мvнгэн.

СТАЛИН И. В.—„Партийна хvдэлмэриин дутуунуудай тухай ба троцкистска ба бэшэ бэшэ хоёрнюуртаные ликвидацилха хэмжээнvvдэй тухай" (ВКП(б)-эйн ЦК-гэй пленум дээрэ, 1937 оной мартын 3—5-да хэлэһэн доклад ба тvгэсхэлэй угэ. 70 хуудаһан. Тираж 10000. Сэн 50 мvнгэн.

Бухэсоюзна Ленинскэ коммунистическэ залуушуудай союзай устав ба программа. (1936 оной апрелиин 21-дэ, ВЛКСМ-эй X съездээр абтаба) 72 хуудаһан. Тираж 10000. Сэн 25 мvнгэн.

Бурят-Монгол Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын Конституци (vндэһэн закон). 36 хуудаһан. Тираж 20000. Сэн 20 мvнгэн.

ШЕВЧЕНКО Т. Г.—Шvлэгvvд ба поэмэнvvд. Д. Дамдинов, Ц. Галсанов, Д. Черниинов, Б. Абидуев гэгшэд оршуулба. 56 хуудаһан. Тираж 6000. Сэн 85 мvнгэн.

Эрхим хонишон—выставкэдэ кандидат

Хориин аймагай, Советскэ сельсоведэй, „Зургаанай зам" колхозой эрхим хонишон—Бvхэсоюзна хvдөө ажахын выставкэдэ кандидат нvхэр Самба Батуева болбол хониной фермэ дээрэ 6-дахи жилээ хvдэлмэрилжэ байна. Нvхэр Батуева хадаа өөрынгөө хvдэлмэри дээрэ стахановска показательнуудые харуулна. Жэшээлхэдэ, vнгэрэгшэ 1938 ондо хони vсхэбэрилгынгөө планые 141 проц. дvvргэһэн байна.

Энэ жэлдэ арба гаран хонидһоо эхир хуригадые, 3 хонидһоо 4-4, нидһоо 3-3 ба 2 хонидһоо хуригадые абаад, тэдэнэйгээ нэгыншье vхvvлэнгvй, тон һайнаар харууһалжа байна.

Хониной фермэ дээрэ хvдэлмэрилжэ эхилһэнһээ хойшо vбэлэй сагта, хонидоо зvбөөр харууһалгые организоволжо ба тэжээл, дулаан байрааар бvрин хангажа шадаһанайгаа ашаар, нэгэшье хони ба тугал vхvvлээгvй байна.

Д. ДОРЖИЕВ.

Харюусалгата редактор Р. БИМБАЕВ.

Адрес редакции: Центросоюзная 19 Телефоны: редактора — 3-44, отв. секретаря 3-23, Сельхозотдел— 7-55, Промотдел — 5-07.

NKMP-iin tipograafi Glavliit 741